

מזת יקות הכרשה

והפסח

וואס דורך איר שפירט מען די זיסקייט פונ'ם באשעפער

משיחותיו של הגה"צ רבי מנחם ברוך יאודע שליט"א בעל 'מתיקות התורה'

סיפור לשולחן שבת

מה נשתנה שהשיב נשמה אבודה

ליל הסדר הנו לילה שבו אנו מחזיקים את האמונה בקדוש ברוך הוא ובישועתו הגדולה, ואמרו חז"ל 'בניסן נגאלו ובניסן עתידים להגאל'. בימים אלו שאובי ישראל עומדים עלינו לכלותנו וכל העולם ראה איך הקדוש ברוך הוא מצילנו מידם, זה זמן לחזק את האמונה ביציאת מצרים הפרטית שיש לנו בכלל וכו' לבל אֶחָד וְאֶחָד בִּפְרֹט.

לספר בבית מכל הטובות והחסדים שהקב"ה עשה עמנו ולהחזיר אמונה בבורא שמנהל את כל העולם. וכשם שבמצרים הקדוש ברוך הוא דלג מעל בתי ישראל וכלם ראו איך הקדוש ברוך הוא שומר על כלל ישראל, כך בימינו הקב"ה הראה לעין כל כמה הוא אוהב אתנו וְשׁוֹמֵר עֲלֵינוּ.

ונביא כאן ספור נפלא בענין האמונה המיוחדת בליל הסדר:

סבי וסבתי הצליחו בס"ד להמלט מאירופה לפני מלחמת העולם השנייה ועברו להתגורר באמריקה, באותם ימים לא היה קל לשמר על היהדות בארץ הזרה, פיזיע, ובפרט על שבת, וסבי עמד במסירות נפש בנסיונות והוא היה היהודי היחיד באזור שבו גר שהלך עם זקו ארץ.

אחריהם עלו עוד קרובי משפחה

<< המושך בעמוד ד

לקח מהפרשה

הזעקה של אהבת ה' אלינו שהדהדה השבוע בכל העולם

עליו רע.

והמצרע יושב גם הוא שבע ימים, כדגמת ישיבת היולדת, שבהם הוא מתבונן בכל הטוב שהקב"ה מרעיף עליו, וכאשר הוא עסוק בטוב ושמח בחלקו, הוא לא מקנא בזולתו, וממילא הוא לא מחפש לדבר עליו רע.

ולפיכך על המצרע לגלח

את כל שערו, השערות מסמלות למעינות של טוב, שיש לאדם ומגלחים את כל השערות, ואזי נראים כל הגומות של השערה שה' בורא לנו במיוחד ומבינים שה' מנהל הכל ודואג לנו אישית, (כענין שיש לכל שיערה גומא בפני עצמה, כמו שהאריכו חז"ל בכ"ב בתשובת הבורא לאיוב), וכן שעלינו לפתח את כל המעינות הטובות של השמחה ואהבת ה' שפנו, ומתוך כך לא נבוא לידי קנאה ומרמור חלילה.

ולפיכך ישנם נגעי בתים ונגעי בגדים ונגעי הגוף, שכאשר אדם לא מתמקד בטוב שיש לו בבית שלו, הוא לא מעריך את בני ביתו כראוי, או שהוא לא מעריך את הבריאות חלילה, הוא בטוח שלא טוב לו, או שהבית של השני או המקום <<

פרשתנו העוסקת בטהרת המצרע, הנה המשך לפרשת תזריע העוסקת אף היא בדיני המצרע, ואף במה שמוקבא בתחלת פרשת תזריע על טהרת היולדת, יש דמיון לטהרת המצרע, שהיולדת שלא השיגה ידה מביאה תורים או בני יונה, והמצרע מביא לטהרתו שתי צפרים.

אולם יש הבדל מהותי ביניהם:

היונה מסמלת לנאמנות,

כענין שהיתה נאמנת

לנח ההפך מהעורב,

וכן כלל ישראל נמשלו

ליונה, והיולדת יושבת

ומתבוננת, בנאמנות

הדדית שבינינו לקב"ה,

שברב רחמיו מביא לנו ילדים

ואנו בריאים. ולפיכך היונה שותקת

הרבה, וזה מסמל לענין השתיקה

שאנו לא מתרעמים חלילה, אלא

שמחים בחלקנו הטוב.

מאידך המצרע מביא צפרים,

שמצפצפות ועשות מעשה פתית,

כמו שאמרו חז"ל (ערכין טו.), מכיון

שמצרע מסמל לחסר נאמנות,

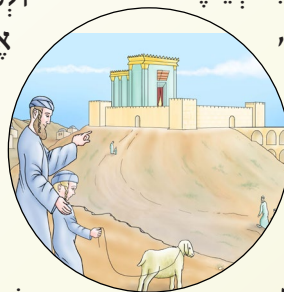
שכאשר אדם לא מאמין בשלמות

בקב"ה, שהוא ורק הוא עושה הכל

לטוב לו, הוא בא לידי לשון הרע, וכן

זה בא מחסר נאמנות שיש לאדם

כלפי חברו, שמחמת כך הוא מדבר

אכילת קרבן פסח, שתית ארבע כוסות, ועל זה אנו אומרים ומספרים את ההגדה, אנו זועקים את חסד ה'. ולא רק בפסח, כל מצוה שאנו עושים צריכה להיות עם שירה, עם התבוננות. כמה ה' אוהב אותנו, כמה ה' נותן לנו בריאות וכל טוב, חז"ל אומרים (פסחים קיז): "אפשר ישראל נענעו בלולביהם ואכלו פסחיהם ולא אמרו שירה".

כאשר אדם חיובי והוא רואה את כל החסד שסביבו, הוא חי את ה' והוא משדר בבית אורה של שמחה, אורה של הכרת הטוב, כי הוא רואה את כל הטוב שבבריאה, את כל הטוב שבכל אחד מבני הבית, ובפרט את הטוב שבעקרת הבית, שנמשלה לקרקע שמצמיחה לאדם את כל הטוב שיש לו.

כשם שכאשר אדם זוכה במתנה יקרה, הוא עסוק בטוב, וגם קשיים או קטטות שנמצאים בסביבתו מתגמדים מאוד, כן בזמן שנפקח את עינינו, ונראה את כל הטוב שסביבנו, המחלוקות והקטטות לא ימצאו מקום בביתנו.

דוד מלכנו חותם את התהלים ב'הללויה', הלל זה צעקה ושבח לבורא, כאשר אבותינו ראו כמה ה' אוהב אותם, כמה ה' שומר עליהם ומציל אותם, הם צעקו משמחה! ואת זה אנו צריכים לחיות בפסח - חג האמונה!

שלמה מלכנו אומר בשיר השירים "כי עזה כמות אהבה קשה כשאל קנאה", כשם שכאשר אדם מקנא הוא עסוק בזה כל היום, וכל שיגו ושיחו סביב הקנאה בזולתו, כן להבדיל אהבה שלנו להקב"ה צריכה להעסיק אותנו כל היום, שכאשר נעסק בתורה הקדושה נבא מפקד לאהבת ה', וכאשר נראה את הבריאה הנפלאה נתמלא בקרבה של אהבה לבורא.

ולפיכך צונו חז"ל על 'ברכת האילנות', שכאשר אנו רואים שהבריאה מתחדשת באביב, זה זעקה שיש בורא עולם שמכין לנו פרות מתוקים ונפלאים, שלא נחיה את השגרה כדבר המובן מאלי, אלא נתבונן בפרות המתוקים, בבריות הטובות - בילדים שהקב"ה נותן לנו, שנתבונן בבריות הטובות ובבני משפחתנו, בגדולי ישראל, ברבנים שלנו, בחברים שסביבנו שהקב"ה מביא לנו, בכדי להנות אותנו!

הקב"ה רוצה שנהנה! שיהיה לנו טוב ונעים! בכדי שנסבח ונהלל אותו, אנו בריאים ושלמים, זה לא מובן מאליו בכלל, אנו לא זקוקים למחולל חמצן ולמכונת הנשמה, זה נס!

למה להשאיר אדישים, נדבר מפה, נתמלא בשמחה, נשדר סביבנו שה' מרעיף עלינו טוב, נקרין אהבת ה', וכאשר הילדים רואים אבא חיובי, אבא שעוסק בחסד, שמתפעל מכל הטוב שיש לו, זה חודר להם לעצמות, וזה מצות 'ושננתם לבנה' כל השנה כלה בכל מקום.

השני מצלח יותר, אזי ה' שולח לו נגע, והוא משכיל לראות כמה טוב היה לו עד עכשו, שהוא לא צריך לשבר את ביתו או לשרף את בגדו.

וזה העבודה של פסח, לשונח עם הפה בבית, המצוה שנתחזקה לליל הסדר גם בזמן הזה והיא מהתורה, (חוי' ממצה) זה 'הגדת לבנה' - לשבת עם הילדים בבית, ולספר להם את כל החסד שה' מרעיף עלינו, שה' אוהב אותנו ובחר בנו לעם, ואנו עבדיו הנאמנים, להתבונן בכל הטוב שיש לנו, ולעשות מפקד עסק.

הילדים קולטים מה חשוב לאבא, האם הוא מדבר מה? האם הוא מקים ושבנתם לבנה, על ידי שהוא מאיר להם עם השנים את המתיקות שבתורה ובמצוות, או שכל מעשיו בלחץ ובקשי, בכעס ובמרמור פסח זה זמן שאנו אוכלים בשר צלי אש, בכדי להכניס בילדים את המתיקות והשמחה שבחגים ובמצוות, לקחת את הילדים ולרקוד אתם במלים משלנו, על כל הטוב שיש לנו.

הקב"ה רוצה שנעריך את החסד העצום שעשה עם אבותינו ועמנו, וננחיל זאת לילדנו מדור לדור, ובפרט בליל הסדר, בלילה שבו הבורא גאלנו להיות לו לעם, הלילה שהוא יסוד האמונה, ה' מצוה אותנו בכל שנה ושנה, תחיה את הנסים והטובות שיש לה, תדבר מזה, וכל המרבה הרי זה משבח.

אמונה זה לא בלב בלבד, מי שמאמין שה' אתו על כל צעד ושעל, הוא מספר ומדבר מזה, כאשר יש לאדם ארוע מסוים כגון שהוא מתחתן או שנולד לו ילד, הוא עסוק בזה כל היום, בכל עת ובכל זמן, הוא ידבר מפקד, וכלו מלא בהתרגשות, ועל הקול שלו אפשר לשמע שהוא ברגשות של שמחה, כן אנו הקב"ה הקיף אותנו במצוות רבות בכדי שבכל עת, נזכר בעוד טובות וחסדים שהקב"ה עשה עם אבותינו ועמנו.

אנו לא חיים בעולם הזה בשביל לעסוק כל היום בכסף ובשאר עניני החמה, אנו חיים פה כשלוחים וכשגרירים של בורא עולם, ה' שלח אותך לעולם בכדי שתהיה מגדלור של אמונה שתפיץ סביבה שה' בעולם, והוא יתברך טוב ומטיב לכל, ובפרט השבוע שה' הציל את כל יושבי ארץ הקדוש והראה לכל העולם את אהבתו הגדולה לבניו.

בכל יהודי זורם הדם של אברהם אבינו, האבא שלנו שלא ישב בבית, אלא יצא וחפש אנשים בכדי להאיר להם את הקב"ה, הוא למד את כלם שזה שהם אוכלים זה מאבא שבשמים שנותן להם לאכל, והאכל מתעפל בגופם כראוי, אברהם אבינו עשה עסק מכל המעשים שאנו עושים בכל יום, והוא קדש בזה את ה'.

וכן בפסח אנו עושים מצוות של אכילה: אכילת מצה,

כמו שכתוב: "היום אתם יצאים בחדש האביב" ה' הוציאנו ממצרים בזמן שיש מזג אויר נח ונפלא, ובכל פעם כאשר מגיע חג הפסח עם המזג האויר הנפלא, אנו נזכרים בחסד העצום שה' דואג לכלל ישראל לפרטים הקטנים ביותר כמזג אויר נח, (כמו שהאריך בזה מו"ר רבי אביגדור מילר זצ"ל בשם הסבא מסלבודקא) היות שה' חפץ שנעשה עסק מהדברים השגרתיים והפשוטים, וכך לא נצטרך לתזכורות כואבות ונסים שנעשים מתוך דין.

א. בפסח עושים מעשים של חרות, יושבים בהסבה ועוד כל מיני מנהגים, כי המהות של ליל הסדר לחיות את החרות שלנו בשמחה הגדולה שה' בחר בנו וגאלנו וגאל את אבותינו וקדשנו במצוותיו ויש לנו משפחה ובריאות וכל טוב.
 ב. כליל הסדר שהנו לילה המשמר צריך לבקש מה' שנוזח בקרוב לנסים שגדולים יותר מיציאת מצרים.
 ג. נצטוינו לעבר את השנים בכדי שפסח יצא בזמן האביב

גאולה אחרונה

חלק בתורת משה רבנו עליו השלום, עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכלם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם בין ברבים בין ביחיד" וכו'.

בכל השבת ובמוצאי שבת (פרשת תזריע) כאשר שונאי ישראל מאיך תכננו ושלחו את הטילים שלהם הם כל כך שמחו והיו בטוחים שבודאי יהרגו ויפצעו מכלל ישראל, אולם יושב בשמים ישחק

בברכות שאחרי קריאת שמע בשחרית וערבית לפני שאנו עוסקים בגאולה הגדולה של יציאת מצרים עם מפת בכורות וקריעת ים סוף, ועוד - אנו עוסקים בנפלאות שיש לנו היום - כענין שבשחרית אנו פותחים 'עזרת אבותינו אתה הוא מעולם, מגן ומושיע להם ולבניהם אחריהם בכל דור ודור, אמת אתה הוא אדון לעמו ומלך גבור לריב ריבם לאבות ובנים וכו'.

למו ונתקים בנו "וממקנה בני ישראל לא מת אחד", וה' הראה לעין כל את גדל אהבתו אלינו. ומצד שני יש בזה גם קריאה משמים שעלינו להתעורר לשוב בתשובה כענין הקשת, שהרי החרב עברה בארצנו אלא שה' מנע אתה מלפגע.

ויש לשים לב למסר הברור משמים ש"אם ה' לא ישמר עיר..." שדוקא המתקפה הרצחנית הקשה בשמחת תורה, לא תקפ"א, בצעה בצורה כל כך פרימיטיבית ולמרות שהתפארו בגדר ההפרדה שהיא חזקה ומשכללת עד מאד, המחבלים הארוזים ימ"ש הצליחו לחדר אתה בדרכים פשוטים ביותר, רח"ל ואלו המתקפה המשכללת והחדשנית שהיתה השבוע לא פגעה כלום, אפלו שגם הממחים בתחום מבטיחים לא יותר מתשעים אחוזי הצלחה, וטרם נסו בכאלו מקרים.

אולם מחמת שכלם תלו את בטחונם בבוא לבד ואפלו יהודים שהיו רחוקים התחזקו בתשובה וקריאת תהלים - זכינו לראות את יד ה' במוחש בנגוד להגיון.

וכן בערבית אנו אומרים 'הפודנו מיד מלכים, מלכנו הגאלנו מכף כל העריצים, האל הנפרע לנו מצרינו והמשלם גמול לכל אויבי נפשנו, העושה גדלות עד אין חקה, נסים ונפלאות עד אין מספר, השם נפשנו בחיים, ולא נתן למוט רגלנו, המדריכנו על במות אויבינו ויָרַם קרננו על כל שונאינו'.

שכל הדברים הללו מסמלים על הישועות והנסים והנפלאות שה' עשה עמנו כיום, ללמדנו שכאשר אנו עוסקים בגאולה הגדולה של יציאת מצרים עלינו להתבונן בנסים והנפלאות שיש לנו כיום בשנת תשפ"ד שה' פרס את סכת שלומו על כל ישראל - יושבי ארץ הקדש - מרב אהבתו אלנו, שבודאי מטל עלינו לעשות עסק גדול מכה ולהתפעל מגדל הנסים וקרבת ה' אלינו, אלא שהיצר משפח מאתנו את כל החסדים והנסים ומטעה אתנו שהכל נעשה בדרך של טבע ומנהגו של עולם.

ועל זה אומר הרמב"ן בשלהי פרשת בא: "שאין לאדם

שמעתי את הדברים הנרגשים ואמרתי לרעיתי "אכן הרב אמה יתכן שליל הסדר הזה ישיב את אתה נשמה אבודה לאבינו שבשמים, אמרי לה שהקדוש ברוך הוא מחבב מאד את הרהורי התשובה שבלבה ושתשוב לשלחן ליל הסדר". ככה עבר עלינו יום טוב ראשון של פסח בהרגשה של רוממות הרוח.

לא נאריה בכל השתלשלות הדברים, אבל אחרי תקופה קצרה היא עזבה את אתו כמר ושב בתשובה שלמה ומני אז בכל ליל הסדר אנחנו זוכים לארח אתה בביתנו כשבכל פעם אני מספר את הספור הנרגש ואומר: "בליל הסדר אפשר להחזיר אמונה בלב כל אחד ואחד, ואפלו מי שמרגיש רחוק - הוא קרוב מאד".

יכמו שאמרו חז"ל שאם אין לאדם למי לספר הוא צריך לספר לעצמו, כי ככל שנדבר יותר מחסדי ה' ויותר נתחזק בקרבת ה' עלינו, הדברים ישפיעו עלינו ונוכח להיות דבוקים בקדוש ברוך הוא ובקרוב ממש נוכל להודות לקדוש ברוך הוא בבגן בית המקדש במהרה בימינו אמן.

...

ספר יהודי יקר: השבוע זכיתי לקבל מעות קמחא דפסחא על סך חמש מאות ש"ח מאחד הנגידים הגדולים שמחלק לכל דיכפיו, הייתי כל כך שמח שהצלחתי להשיג אתו ושהוא הרים לי תרומה נכבדה והודיתי לקב"ה וכמובן לאותו נגיד.

בערב של אתו יום פגשתי את שכני שאמר לי "שכנעתי את אתו נגיד שאני באמת זקוק והוא תרם לי תרומה נכבדה של אלף ש"ח", שכני שאל אותי כמה אני קבלתי, כשאמרתי לו שקבלתי חמש מאות הוא אמר לי "אתה לא יודע איך לבקש, אם היית מבקש כמו שצריך גם אתה היית מקבל אלף ש"ח. אמרתי לו שהכל משמים, אולם בתוך לבי הרגשתי הרגשה של החמצה ואף ישרתי את עצמי למה לא בקשתי כראוי, והתמלאתי בתרעמת על כך שבאמת מצבי דחוק יותר משל אתו חבר ולמה קבלתי רק חצי ממה שהוא קבל, וכך, במקום לשמח ולהכיר טובה לבורא ולשליחו, נעשיתי כפוי טובה.

כשהגעתי הביתה אמרה לי רעיתי: "הנגיד לא חיב לתת לך ככלל משהו, ולמה להיות עסוק כמה שהשני קבל?"

קבלתי את דברי רעיתי והודתי לה' על כל מה שיש לנו ועל הפסח שקבלתי, למחרת קבלתי ממקום לא צפוי המחאה על סך אלף שקלים וראיתי במוחש שה' מכין לי את הכל על הצד הטוב ביותר.

הספור הזה מלמד אתנו לקח נזקב: אצל אתו יהודי לא השתנה כלום בפסח שהוא קבל לפני שהוא דבר עם אתו שכן ואחרי, אלא השתנה אצלו במחשבה, בהתחלה הוא חשב על חלקו הטוב ולכן הוא היה שמח ואחר כך הוא חשב על כך שלא קבל כמו שכנו ונהיה עצוב.

זה למוד עצום עבורנו שיש לנו כל טוב אלא שאדם עסוק כל היום כמה שאין לו במקום להכיר טובה ולשמח בחלקו הטוב, ועל כן ראוי לעצור ולמנות את כל הטוב המרובה שיש לנו ולהתמלא בשמחה.

שלצערנו הרב לא עמדו בנסיונות הקשים, הם עדין שמרו על התורה והמצוות אבל בצורה רופפת יותר והבנים שלהם נחלשו עוד יותר. לא גרנו בקרבתם והקשר בינינו נחלש.

הורי גרו אף הם באמריקה, ואנחנו הבנים זכינו לעלות לארץ הקדש ללמד בישיבות ולהקים בתים נאמנים של תורה ויראת שמים בירושלים עיר הקדש.

לפני כעשרים שנה, אחותי שגרה אף היא בארץ הקדש ספרה לי שקרובת משפחה רחוקה שלנו מאותה משפחה שעלו אחרנו לאמריקה, הגיעה לבקור בארץ ישראל והיא מחפשת מקום להתארח בו בליל הסדר. אחותי הוסיפה ואמרה "הייתי שמחה לארח אתם, אבל הילדים שלי מבינים אנגלית, אני חוששת שהם ישמעו ממנה מה שלא צריך כי לצערנו הרב היא לא הייתה שומרת תורה ומצוות ואף יותר מכן, היא התבוללה והתחתנה עם כמה רח"ל".

אחותי שאלה אותי אם אני מוכן אולי לארח אתה כיון שהילדים שלי לא מבינים אנגלית, "אולי דוקא ליל הסדר ישפיע עליה והיא תתחזק". עשיתי שאלת רב והרב הורה לי לארח אתה באפן שלא יזיק לחנוכה ולדי, הרב הוסיף ואמר: "יתכן שהארוח הזה עוד ישיב את נשמתה לאבינו שבשמים".

אתה קרובת משפחה הגיעה אלינו ממש בערב החג ורעיתי הסבירה לה על המצוות של החג הממשמש ובא. עם פניסת החג יצאתי עם ולדי הגדולים לתפלת ליל יום טוב ראשון והילדים הקטנים נשארו בבית.

כאשר חזרתי מבית הכנסת פתחתי את הדלת ואמרתי בשמחה "גוט יום טוב" ואז הבחנתי שרעיתי לא נמצאת במטבח. שאלתי את בנותי הגדולות איפה אמא, והם אמרו לי שהיא נמצאת בחדר יחד עם אתה קרובת משפחה. תוך כדי הדברים רעיתי הבינה שונכסתי הביתה ויצאה לקראתי ואמרה "אתה מוכרח לשמע מה היה כאן".

כאשר יצאתי לבית הכנסת להתפלל, שלשת הילדים הקטנים לקחו את הכסאות והשלחו הקטנים שלהם, שמו עליו מפה, לקחו את הגביעים שקבלו מהגון והתחילו לערוך ליל סדר כפי שהם למדו בגן, כאשר אתה קרובת המשפחה עומדת כל הזמן מהצד ומביטה בהם.

כאשר הם התחילו לשיר "מה נשתנה", אתה קרובת משפחה פרצה בכבי סוער ונכנסה לחדר אחרי כמה דקות שראיתי שהיא לא יוצאת ונכנסתי אחריה ושאלתי אתה מה קרה, מדוע היא בוכה? היא ענתה לי: "הילדים שלך החזירו אותי חמשים שנה אחורה, כאשר הייתי בבית של סבא וסבתא שלי ושרתי מה נשתנה, הרגשות הפיחדות שהיו לי באותם ימים עלו וצפו בי ושאלתי את עצמי מה נשתנה - למה אני כל כך שונה שהתרחקתי מהבורא יתברך.

"אני לא יכולה לתת מרגוע לנפשי ואני רוצה לשוב בתשובה שלמה לקדוש ברוך הוא", רעיתי המשיכה ואמרה "הדברים המרגשים שייצאו מפיה רגשו גם אותי ואני מנסה לדובב אתה".

